

دگرذیسی سکونتگاه‌های روستایی مجاور کلان‌شهرها: یک پژوهش فراتحلیل

پذیرش نهایی: ۱۴۰۲/۱۰/۱۹

دریافت مقاله: ۱۴۰۲/۰۶/۲۲

صفحات: ۶۷-۸۴

سمیه عزیزی؛ دانشجوی دکتری گروه جغرافیای انسانی، دانشکده علوم جغرافیایی، دانشگاه خوارزمی، تهران، ایران.
فرهاد عزیزپور؛ دانشیار گروه جغرافیای انسانی، دانشکده علوم جغرافیایی، دانشگاه خوارزمی، تهران، ایران.
وحید ریاحی؛ دانشیار گروه جغرافیای انسانی، دانشکده علوم جغرافیایی، دانشگاه خوارزمی، تهران، ایران.

اگر فضاهای جغرافیایی را پدیده‌ای در حال تغییر و تحول بدانیم؛ فضای روستاهای مجاور کلان‌شهری نیز از این قاعده مستثنی نیست. شناخت چستی و چرایی این دگرذیسی‌ها و برنامه‌ریزی برای مواجهه با آنها (چگونه) موضوعی است که هدف این پژوهش قرار گرفته است. برای گردآوری تحقیقات و مطالعات انجام‌شده ۴۰ نمونه پژوهش بدون اعمال محدودیت زمانی انتخاب شدند. برای تحلیل مطالعات با روش فراتحلیل از شاخص سه‌گانه بلیکی استفاده شد. لذا روند ارائه مطالب نیز بیشتر به صورت اسنادی و یافته‌های حاصل از نتایج مطالعات مختلف مرتبط با موضوع است. طبق یافته‌ها، مطالعات این حوزه با نوعی روند کاهشی همراه است. به لحاظ بعد روش‌شناسی، عمده پژوهش‌های این حوزه با استفاده از داده‌های ثانویه (اسنادی-کتابخانه‌ای) به‌دست آمده است و عمدتاً هم با روش‌های مختلف کمی مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته و روش‌های کیفی و ترکیبی کمتر در جریان مطالعات لحاظ گردیده است. بررسی بعد محتوایی مطالعات نشان می‌دهد چرایی‌ها، اغلب به صورت سطحی بررسی شده و نکته قابل توجه آنکه در بررسی چگونه بودن پدیده صرفاً به ارائه راهکارهایی در چکیده و پایان‌مقالات فارسی محدود شده است. وجود تکرار در روش‌ها و نتایج حاصل از چستی و چرایی پدیده، سبب شباهت راهکارها شده است. در پایان نوشتار، متناسب با یافته‌های تحقیق، الگوی نهایی پژوهش در سه محور ارائه گردیده است. نتایج این پژوهش می‌تواند با ترکیب مطالعات پیشین و دستیابی به نگرشی جدید در خصوص مطالعه تحولات سکونتگاه‌های روستایی مجاور کلان‌شهرها، ایده‌ها و راهکارهای نوینی را به مدیران و سیاست‌گذاران حوزه علم عرضه کند.

چکیده

واژه‌های

کلیدی:

فراتحلیل،
دگرذیسی،
سکونتگاه‌های
روستایی، مجاور
کلان‌شهرها.

E- Mail: azizpour@khu.ac.ir

نحوه ارجاع به مقاله:

عزیزی، سمیه. عزیزپور، فرهاد. ریاحی، وحید. ۱۴۰۳. دگرذیسی سکونتگاه‌های روستایی مجاور کلان‌شهرها: یک پژوهش فراتحلیل. مجله توسعه فضاهای پیراشهری. ۲(۱۲): ۶۷-۸۴.

هر نظام فضایی از جمله سکونتگاه‌های روستایی، با توجه به نیروها و روندهای درونی و بیرونی متعدد مانند نگاه شهر محور به توسعه از دهه ۷۰ میلادی، ارتقا جایگاه کلان‌شهرها در تقسیم کار فضایی (Fang & Yn, 2017; Wang et al, 2016)، بیرون کشیدن صنایع از بخش مرکزی شهرها و آزادسازی بازارهای داخلی در برابر اقتصاد بین‌المللی به دنبال جهانی شدن از دهه ۱۹۸۰ میلادی، توسعه فناوری‌های اطلاعاتی، مناسبات بین‌المللی، تقسیم کار جهانی (Hettne, 1999)، پیشی گرفتن جمعیت شهرنشین دنیا بر جمعیت روستانشین آن در قرن بیست و یکم (United Nations, 2018)، افزایش مادر شهرها، مهاجرت‌های روستایی-شهری (Marsden & Arce, 1995)، از بین رفتن روابط سنتی تولید در روستا به دلیل اجرای قانون اصلاحات ارضی دهه ۴۰، تأکید رویکرد برنامه‌های عمرانی قبل از انقلاب و برنامه‌های توسعه کشور بعد از انقلاب عمدتاً بر صنعتی شدن و توسعه شهری (افراخته، ۱۳۹۹)، افزایش قابل ملاحظه درآمدهای نفتی و کاهش سهم بخش کشاورزی (Losch et al. 2011)، صدور نفت و متکی شدن اقتصاد کشور به درآمدهای حاصل از آن (Karl, 2007)، نگرش بخشی به توسعه متأثر از دیدگاه‌های مطرح در جهان، القای توسعه از بالا (Douglass, 2018) و ... پیوسته در حال دگرگونی و تغییر است. بررسی تجارب جهانی و ایران گواه این ادعا می‌باشد. به گونه‌ای که رابرت رمزی می‌نویسد: جوامع روستایی ثابت نیستند، بلکه همیشه در حال تغییر هستند (Ramsey, 1997: 60). در این بین سکونتگاه‌های روستایی در پیرامون مراکز شهری (به‌ویژه کلان‌شهرها)، بعضاً متأثر از گسترش کالبدی شهر با پدیده خوردگی مواجه و از راه پدیده الحاق، به پیکره شهر پیوسته‌اند، در مقابل برخی دیگر در معرض فروپاشی و از هم گسیختگی ساختاری-کارکردی قرار گرفته و پذیرای دگردیسی مکانی-فضایی شده‌اند. چنین روستاهایی تغییرات و تحولات بیشتری را در زمینه‌ها و ابعاد مختلف محیطی-اکولوژیک، اجتماعی-فرهنگی، انسانی، اقتصادی، کالبدی و نهادی-مدیریتی (تغییرات در کاربری اراضی، ترکیب و بافت جمعیت، ساختار اشتغال، نظام فعالیت و تولید روستایی، ساختار فضایی و سازمان فضایی و ...) نسبت به سایر سکونتگاه‌های روستایی تجربه می‌کنند که در طی زمان موجب هست شدن موجودیت‌های نو و دگرگونی در بسیاری از هویت‌های موجود می‌شود (سعیدی و حسینی حاصل، ۱۳۸۶). در دهه‌های اخیر رشد و گسترش بی‌برنامه چنین سکونتگاه‌هایی با تحولات کالبدی-فضایی خاص خود به صورت نوعی معضل یا مسئله بستر ساز انواع بحران‌ها و ناهنجاری‌های تأسیساتی، آسیب‌های اقتصادی، آلودگی‌های زیست‌محیطی، آلودگی صوتی، مشکلات کالبدی بناها، امنیت پایین، توزیع ناهمگن جمعیت، تراکم بالای جمعیت عمدتاً فقیر، هویت پایین، ادغام قومیتی، پایین آمدن بهزیستی فردی به دلیل نداشتن ارتباطات اجتماعی با همسایگان و تنزل بنیادهای فعالیت روستایی بوده است (Malaque & Yokohari, 2007; Cohen, 2006; Simon, 2004).

با تحقیق و شناخت مستند و علمی عوامل ایجاد چنین فضاهایی است که می‌توان در راستای غلبه بر رفتارهای مخاطره‌آمیز، برنامه‌ریزی کرد و از خسارات احتمالی پیشگیری نمود. هر چند در این راستا صاحب‌نظران و پژوهشگران داخلی و خارجی با انجام پژوهش‌های مختلفی این پدیده را مورد بررسی قرار داده‌اند؛ اما نتایج حاصله از بررسی و واکاوی پیشینه موضوع در پایگاه‌های علمی (فارسی و انگلیسی) حاکی از آن است تحقیق و مطالعه جامعی که در عرصه ادبیات داخلی و خارجی به‌طور مستقیم با رویکرد فراتحلیل در باب دگردیسی سکونتگاه‌های روستایی مجاور کلان‌شهرها انجام شده باشد، یافت نگردید و در دسترس پژوهشگر قرار نداشت. چنین نارسایی‌هایی حلقه مفقوده این

مطالعات می‌باشند. از این منظر مقاله پیش رو با ارائه رویکردی جامع و یکپارچه از طریق روش تحقیق کمی فراتحلیل و مرور ادبیات پژوهش در حوزه شناخت دگردیسی سکونتگاه‌های روستایی مجاور کلان‌شهرها از یک‌سو، به دنبال آن است که با بررسی ویژگی‌های عمومی این مطالعات، ماهیت آن‌ها را به لحاظ ابعاد مختلف واکاوی نموده تا با شناسایی شکاف‌های مطالعاتی در این حوزه بسترهای لازم برای مرتفع نمودن این خلأها و کاستی‌ها را در پژوهش‌های آتی محقق نماید. از سوی دیگر درصدد است تا با بررسی دقیق و موشکافانه تحقیقات انجام شده به سؤالات ذیل پاسخ دهد:

0 سکونتگاه‌های روستایی مجاور کلان‌شهرها در روند فضایی-زمانی دچار چه دگردیسی‌هایی شده‌اند؟

0 عوامل مؤثر در بروز دگردیسی سکونتگاه‌های روستایی مجاور کلان‌شهرها چیست؟

0 راهکارهای برون‌رفت از چالش‌های سکونتگاه‌های روستایی مجاور کلان‌شهرها چگونه است؟

روش‌شناسی

از جمله روش‌های علمی به‌منظور بررسی و ترکیب پژوهش‌های انجام‌شده توسط سایر پژوهشگران، فرامطالعه است که خود بسته به ماهیت نوع مطالعه به چهار روش مجزا شامل فراتحلیل (تحلیل کمی یافته‌های تحقیقات گذشته)، فراروش (تحلیل روش‌شناسی تحقیقات گذشته)، فرانظری (تحلیل نظریه‌های تحقیقات گذشته) و فراترکیب (تحلیل کیفی یافته‌های تحقیقات گذشته) قابل تقسیم‌بندی است (Bench & Day, 2010). روش این پژوهش مبتنی بر فراتحلیل بوده و جستجوی نظام‌مند منابع بر اساس کلیدواژه‌های مرتبط در پایگاه‌های علمی داخلی و خارجی انجام پذیرفت. برای جستجوی پایگاه‌های داخلی به پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران، علم‌نت، پایگاه اطلاعات نشریات کشور، مرکز اسناد و کتابخانه ملی ایران، پایگاه اطلاعات علمی جهاد دانشگاهی، پایگاه مجلات تخصصی نور، مگیران، مقالات علمی کنفرانس‌های کشور، پایگاه اصلی برخی مجلات علمی-پژوهشی و کتابخانه‌های دیجیتال پایان‌نامه‌های برخی از دانشگاه‌ها مراجعه شد. در جستجوی پایگاه‌های خارجی از پایگاه‌های وب آو ساینس، ساینس دایرکت، اسپرینگر، امرالد، پروکوئست، گوگل اسکالر، اسکوپوس^۷ و نظایر آن استفاده شد. بازه زمانی مطالعه حاضر «در بخش داخلی از سال ۱۳۶۹ تا ۱۴۰۱ شمسی» و «در بخش خارجی از سال ۱۹۹۵ تا ۲۰۲۱ میلادی» است. به‌منظور انتخاب پژوهش‌های علمی مناسب و باکیفیت جهت فراتحلیل، غربالگری مطالعات انجام و درنهایت ۴۰ سند انتخاب شدند. مراحل فرایند بازیابی اسناد مطالعه حاضر در شکل (۱) نشان داده شده است.

^۱ Web Of Science

^۲ Science Direct

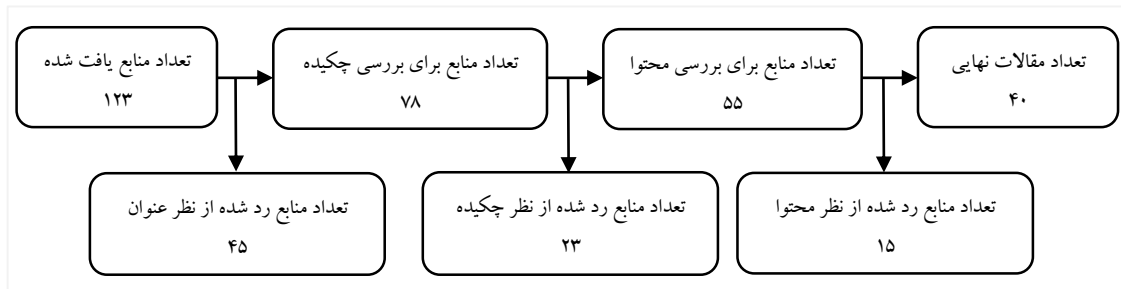
^۳ Springer

^۴ Emerald

^۵ ProQuest

^۶ Google Scholar

^۷ Scopus

شکل ۱. شمعی از فرایند جستجو و انتخاب مقالات نهایی مرتبط با موضوع

جدول (۱)، توصیف کلی مطالعات منتخب را نشان می‌دهد. طبق این جدول از بین ۴۰ مطالعه منتخب سهم مطالعات داخلی و سهم مطالعات بین‌المللی هر کدام ۲۰ مطالعه است.

جدول ۱. توصیف کلی مطالعات منتخب

مجموع مطالعات	تعداد	دوره زمانی انتشار	مطالعات خارجی	مجموع مطالعات	تعداد	دوره زمانی انتشار	مطالعات داخلی
۲۰	۶	۱۹۹۵-۲۰۰۳		۲۰	۱	۱۳۶۹-۱۳۷۹	
	۴	۲۰۰۴-۲۰۱۲			۶	۱۳۸۰-۱۳۹۰	
	۱۰	۲۰۱۳-۲۰۲۱			۱۳	۱۳۹۱-۱۴۰۱	

منبع: مطالعات اسنادی، ۱۴۰۲

تحقیقاتی که ارتباط مستقیم با پژوهش حاضر داشتند، گردآوری شدند. به منظور کدگذاری داده‌های جمع‌آوری شده از نرم‌افزار اطلس تی آی استفاده شد. در این روش داده‌ها ابتدا با سه مرحله کدگذاری باز (طبقه‌بندی داده‌ها و استخراج مفاهیم اولیه)، کدگذاری محوری (استخراج مقولات عمده) و کدگذاری انتخابی (تعیین مقوله هسته‌ای) شناسایی و دسته‌بندی می‌شوند. سپس مدل نظری مبتنی بر داده‌ها ارائه می‌گردد (Maxwell, 2012: 151).

یافته‌های تحقیق

برآیند ماهیت مطالعات (گونه شناسی) در قالب ماتریس فراتحلیلی ترسیم شد که در جدول (۲)، نشان داده شده است. در این ماتریس، مطالعات بر پایه ویژگی‌هایی با قابلیت کمی سازی اعم از نوع پژوهش، رویکرد پژوهش، روش گردآوری داده‌ها؛ سؤالات پژوهش و محورهای کلیدی مطالعات ارزیابی شده‌اند.

¹ ATLAS.ti

ادامه جدول ۲.

ابعاد مطالعات		بعد روش‌شناسی مطالعات					بعد محتوایی مطالعات																												
		نوع پژوهش	رویکرد پژوهش	روش گردآوری	سوالات پژوهش	دگردیسی سکونتگاه‌های روستایی مجاور کلان‌شهرها	عوامل مؤثر بر بروز دگردیسی سکونتگاه‌های روستایی مجاور کلان‌شهرها	راهکارهای پیشنهادی																											
منبع مطالعات	کمی	کیفی	تجزیه و تحلیل قیاسی	توصیفی-تحلیلی	اسنادی-کتابخانه‌ای	مصاحبه	چهارچوب	چستی و چرایی	چگونگی	ناکارآمدی، بافت کالبدی	افزایش نرخ رشد مناطق جمعیت روستایی	تضعیف بخش کشاورزی در ساختار اقتصادی	تضعیف فرهنگ روستایی	بحران منابع آبی	دوگانه‌مخوری	بالا بودن سطح تعاملات بین سکونتگاهی	موقعیت جغرافیایی مناسب	پایین بودن ظرفیت نهادی	خزش شهری	برخوردادی از خدمات زیربنایی و رفاهی	صنعتی شدن	بسترسازی برای کالایی شدن روستا	جهانی شدن	اقتصاد یک‌محصولی	توسعه ظرفیت نهادی	ارتقا کیفیت بافت کالبدی	تمرکززدایی	توسعه اقتصاد سبز	مدیریت منابع محیطی	توجه به برپا شدن زیربنایی فضایی (سوزنی)	طراحی نظام پایش و ارزشیابی				
				✓		✓		✓		✓		✓		✓		✓		✓		✓				✓											
		✓		✓				✓		✓		✓		✓		✓		✓		✓															
				✓		✓		✓		✓		✓		✓		✓		✓		✓															
				✓		✓		✓		✓		✓		✓		✓		✓		✓															
				✓		✓		✓		✓		✓		✓		✓		✓		✓															
				✓		✓		✓		✓		✓		✓		✓		✓		✓															
				✓		✓		✓		✓		✓		✓		✓		✓		✓															
				✓		✓		✓		✓		✓		✓		✓		✓		✓															
				✓		✓		✓		✓		✓		✓		✓		✓		✓															

^۱Oostrum

^۲Xu & Takahashi

^۳Zhou

^۴Hlaváček

دگردیسی سکونتگاه‌های روستایی مجاور... (عزیزی و همکاران)

														✓						✓		✓	✓		✓	✓		✓			بریاسولیس ^۱ (۲۰۰۰)
								✓		✓			✓							✓		✓	✓	✓		✓	✓			چاپین ^۲ (۱۹۹۵)	

منبع: مطالعات اسنادی، ۱۴۰۲

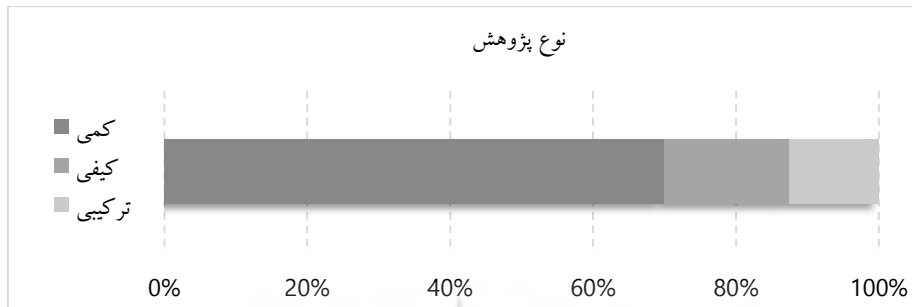
^۱Briassoulis

^۲Chapin

در این بخش یافته‌های پژوهش در قالب دو محور شامل بعد روش‌شناسی مطالعات (نوع پژوهش، رویکرد پژوهش، روش گردآوری داده‌ها) و بعد محتوایی مطالعات (سؤالات پژوهش، محورهای کلیدی مطالعات) ارائه شده است.

بعد روش‌شناسی مطالعات

نوع پژوهش: نتایج ارزیابی مقالات نشان می‌دهد که عمدتاً مطالعات انجام شده در زمینه دگردیسی سکونتگاه‌های روستایی مجاور کلان‌شهرها ۷۰ درصد با روش کمی انجام گرفته‌اند. ۱۸ درصد مطالعات در این حوزه روش کیفی داشته و تنها تعداد معدودی از مطالعات یعنی ۱۲ درصد بر پایه روش‌های ترکیبی انجام شده‌اند (شکل ۲). این موضوع خود نشان از عدم توجه جدی به روش‌های کیفی و ترکیبی در پژوهش‌ها دارد.

شکل ۲. درصد فراوانی مطالعات بر مبنای نوع پژوهش

منبع: یافته‌های پژوهش، ۱۴۰۲

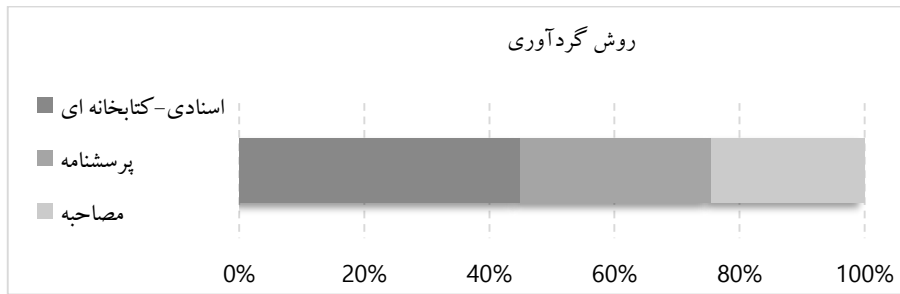
رویکرد پژوهش: از منظر رویکرد پژوهش تعداد قابل توجهی (۹۳ درصد)، فقط به آوردن عنوان توصیفی-تحلیلی در مطالعات خود اکتفا کرده‌اند و تنها بخش معدودی از مقالات (۷ درصد) با رویکرد تحلیل قیاسی انجام شده‌اند. این نشان می‌دهد که مطالعات انجام گرفته در حوزه دگردیسی سکونتگاه‌های روستایی مجاور کلان‌شهرها، عمدتاً چارچوب تحلیلی استاندارد ندارد (شکل ۳).

شکل ۳. درصد فراوانی مطالعات بر مبنای رویکرد پژوهش

منبع: یافته‌های پژوهش، ۱۴۰۲

روش گردآوری داده‌ها: روش اسنادی-کتابخانه‌ای (۴۵ درصد) و پرسش‌نامه (۳۱ درصد) عمده‌ترین ابزار در جمع‌آوری داده‌ها بوده و کم‌تر از ابزار مصاحبه (۲۴ درصد) برای گردآوری اطلاعات استفاده شده است (شکل ۴).

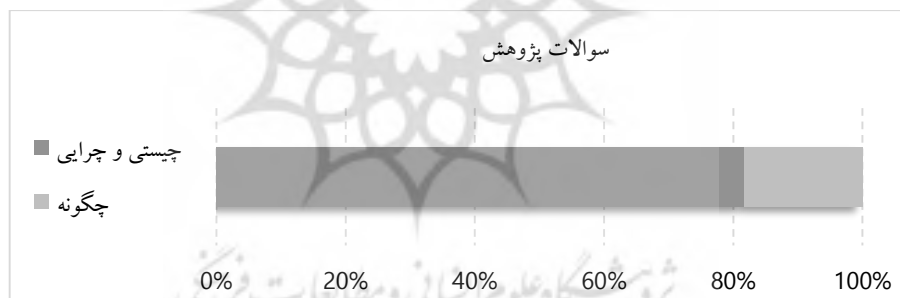

شکل ۴. درصد فراوانی مطالعات بر مبنای روش گردآوری داده‌ها

منبع: یافته‌های پژوهش، ۱۴۰۲

بعد محتوایی مطالعات

سؤالات پژوهش: شناسایی سؤالات در پژوهش‌های مرتبط با دگردیسی سکونتگاه‌های روستایی مجاور کلان‌شهرها می‌تواند یکی از جنبه‌های کلیدی به منظور ارزیابی بعد محتوایی مطالعات باشد، از این رو جهت ارزیابی سؤالات پژوهش، مطالعات بر اساس شاخص سه‌گانه نورمن بلیکی به سه گروه چستی، چرایی و چگونه دسته‌بندی و تحلیل شدند. نتایج فراتحلیل نشان می‌دهد که تمامی پژوهش‌ها علاوه بر کاوش چستی دگردیسی‌ها، چرایی این دگردیسی‌ها را نیز مورد واکاوی قرار داده‌اند. از بین مطالعات یادشده تعداد کمی (۹ درصد) نیز علاوه بر چستی و چرایی، مبتنی بر سؤال چگونه بوده‌اند و صرفاً به ارائه راهکارها و پیشنهادها برای مواجهه با تحولات چنین سکونتگاه‌های روستایی اکتفا کرده‌اند (شکل ۵).

شکل ۵. درصد فراوانی مطالعات بر مبنای سؤالات پژوهش

منبع: یافته‌های پژوهش، ۱۴۰۲

محورهای کلیدی مطالعات: محورهای مطالعاتی متناسب با سؤالات پژوهش (چستی: شناخت دگردیسی‌ها، چرایی: عوامل مؤثر بر بروز دگردیسی‌ها، چگونه: راهکارهای پیشنهادی) است.

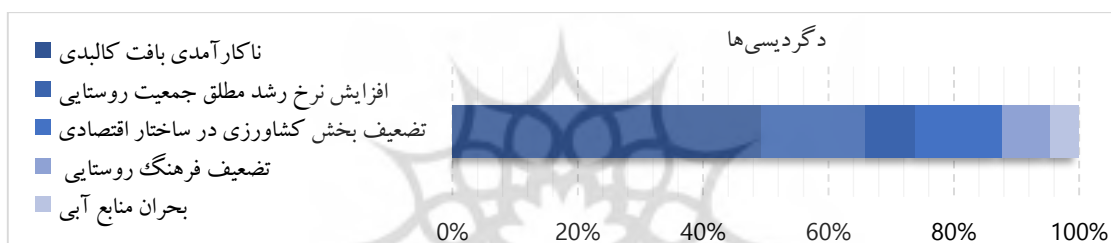
نوع دگردیسی سکونتگاه‌های روستایی مجاور کلان‌شهرها: بر مبنای تحلیل‌های انجام گرفته بر روی ۴۰ اثر نهایی شده، تعداد ۱۱ واحد معنایی در قالب ۵ کد محوری برای شناخت متغیرهای دگردیسی سکونتگاه‌های روستایی مجاور کلان‌شهرها شناسایی شد (جدول ۳).

جدول ۳. دگر دیسی سکونتگاه‌های روستایی مجاور کلان‌شهرها بر گرفته از پیشینه ادبیات پژوهشی

مقوله‌های محوری	واحدهای معنایی
ناکارآمدی بافت کالبدی	تخریب اراضی زراعی-باغی؛ تغییر در موقعیت کارکردی روستا؛ گسترش مسکن ناکارآمد
افزایش نرخ رشد مطلق جمعیت روستایی	افزایش مهاجرپذیری؛ افزایش جمعیت‌پذیری
تضعیف بخش کشاورزی در ساختار اقتصادی	کاهش شاغلین بخش کشاورزی؛ افزایش شاغلین بخش صنعتی؛ افزایش شاغلین بخش خدماتی
تضعیف فرهنگ روستایی	کاهش همگنی فرهنگی؛ تضعیف تعاملات فرهنگی
بحران منابع آبی	تنش آبی

منبع: مطالعات اسنادی، ۱۴۰۲

همان‌طور که در شکل (۶) مشاهده می‌شود، بخش قابل توجهی از مطالعات (۴۹ درصد)، متغیر ناکارآمدی بافت کالبدی را در شناخت دگر دیسی سکونتگاه‌های روستایی مجاور کلان‌شهرها مورد مطالعه قرار داده‌اند. افزایش نرخ رشد مطلق جمعیت روستایی (۲۵ درصد)، تضعیف بخش کشاورزی در ساختار اقتصادی (۱۴ درصد)، تضعیف فرهنگ روستایی (۸ درصد)، بحران منابع آبی (۵ درصد)، از دیگر متغیرهای مؤثر در شناخت دگر دیسی‌ها هستند.

شکل ۶. درصد فراوانی مطالعات بر مبنای دگر دیسی سکونتگاه‌های روستایی مجاور کلان‌شهرها

منبع: یافته‌های پژوهش، ۱۴۰۲

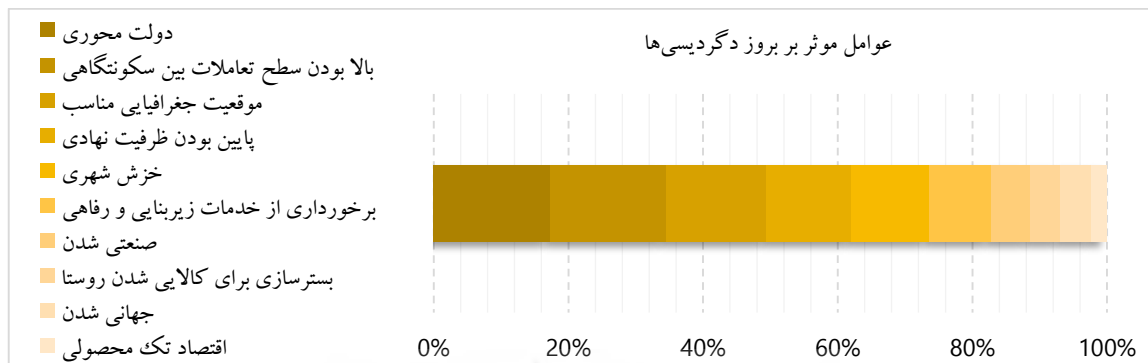
عوامل مؤثر بر بروز دگر دیسی‌ها: کدگذاری کیفی مفاهیم موجود در مطالعات منتخب جهت تعیین محورهای پژوهشی نشان می‌دهد که تعداد ۱۵ واحد معنایی با ۱۰ کد محوری شناخت عوامل مؤثر بر بروز دگر دیسی سکونتگاه‌های روستایی مجاور کلان‌شهرها را شکل داده‌اند (جدول ۴).

جدول ۴. عوامل مؤثر بر بروز دگر دیسی سکونتگاه‌های روستایی مجاور کلان‌شهرها بر گرفته از پیشینه ادبیات پژوهشی

مقوله‌های محوری	واحدهای معنایی
دولت محوری	نقش پررنگ سیاست‌های دولت؛ تمرکزگرایی
بالا بودن سطح تعاملات بین سکونتگاهی	جریان جمعیتی روزانه بالا؛ جریان موسمی جمعیتی
موقعیت جغرافیایی مناسب	دسترسی به منابع؛ دسترسی به شهرها
پایین بودن ظرفیت نهادی	ضعف و ناکارآمدی قوانین؛ ضعف در نظارت، کنترل و ارزیابی
خزش شهری	گسترش فیزیکی
برخوردار از خدمات زیربنایی و رفاهی	بهبود دسترسی به خدمات زیربنایی؛ بهبود دسترسی به خدمات رفاهی
صنعتی شدن	گسترش فعالیت‌های کارگاهی
بستر سازی برای کالایی شدن روستا	بورس بازی زمین و مسکن
جهانی شدن	توسعه مدرنیسم
اقتصاد تک‌محصولی	رونق اقتصاد نفتی

منبع: مطالعات اسنادی، ۱۴۰۲

مطابق شکل (۷)، فراتحلیل مطالعات نشان می‌دهد به صورت مشترک متغیرهای دولت محوری و بالا بودن سطح تعاملات بین سکونتگاهی (۱۷ درصد)، بیشترین سهم را در بروز دگردیسی سکونتگاه‌های روستایی مجاور کلان شهرها داشته‌اند. موقعیت جغرافیایی مناسب (۱۵ درصد)، پایین بودن ظرفیت نهادی (۱۳ درصد)، خزش شهری (۱۱ درصد)، برخورداری از خدمات زیربنایی و رفاهی (۹ درصد)، صنعتی شدن (۶ درصد)، بسترسازی برای کالایی شدن روستا (۵ درصد)، جهانی شدن (۵ درصد)، اقتصاد تک محصولی (۲ درصد) از دیگر متغیرهای تأثیرگذار بر بروز دگردیسی‌ها هستند.

شکل ۷. درصد فراوانی مطالعات بر مبنای عوامل مؤثر بر بروز دگردیسی‌ها

منبع: یافته‌های پژوهش، ۱۴۰۲

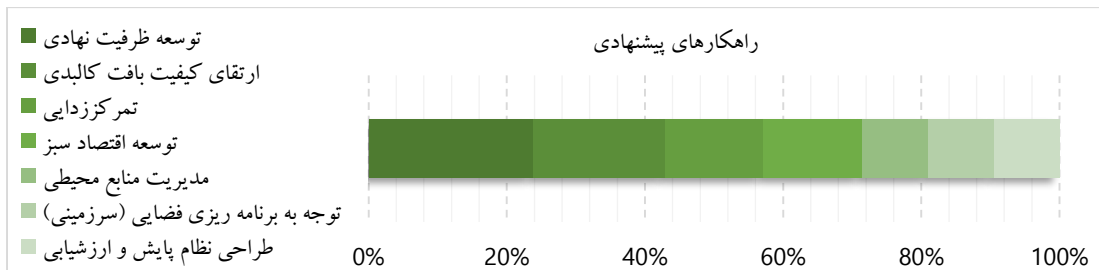
راهکارهای پیشنهادی: نتایج کدگذاری کیفی مطالعات نشان می‌دهد که تعداد ۱۴ واحد معنایی در قالب ۷ کد محوری ارائه راهکارهای برون رفت از چالش‌های سکونتگاه‌های روستایی مجاور کلان شهرها را شکل داده‌اند (جدول ۵).

جدول ۵. راهکارهای برون رفت از چالش‌های سکونتگاه‌های روستایی مجاور کلان شهرها برگرفته از پیشینه ادبیات پژوهشی

مقوله‌های محوری	واحد‌های معنایی
توسعه ظرفیت نهادی	تدوین قوانین کارا و اثربخش در خصوص عدم تغییر کاربری اراضی کشاورزی
	تدوین قوانین برای روستاهای پیرامون کلان شهرها
	به روز رسانی و نظارت بر قوانین
ارتقای کیفیت بافت کالبدی	تعیین ضوابط ساخت و ساز
	زمینه گرایی در اصلاح بافت کالبدی
تمرکززدایی	عدم تمرکز
	حذف رانت قدرت در نظام سیاست گذاری و برنامه ریزی
توسعه اقتصاد سبز	توسعه بنگاه‌های اقتصادی سازگار با محیط
	متنوع سازی فعالیت‌های اقتصادی
مدیریت منابع محیطی	حفاظت از منابع طبیعی
	شناسایی ظرفیت محیطی
توجه به برنامه ریزی فضایی (سرزمینی)	برخورداری از نگرش فضایی
	تأکید بر اقتصاد فضا
طراحی نظام پایش و ارزشیابی	نظارت و ارزیابی تهیه و اجرای طرح

منبع: مطالعات اسنادی، ۱۴۰۲

مطابق شکل (۸)، توسعه ظرفیت نهادی (۲۴ درصد)، ارتقای کیفیت بافت کالبدی (۱۸ درصد)، تمرکززدایی و توسعه اقتصاد سبز به صورت مشترک (۱۴ درصد)، مدیریت منابع محیطی، توجه به برنامه ریزی فضایی (سرزمینی)، طراحی نظام پایش و ارزشیابی به صورت مشترک (۱۰ درصد) راهکارهای پیشنهادی از سوی پژوهشگران مطالعات پیشین بوده که به منظور برون رفت از چالش های سکونتگاه های روستایی مجاور کلان شهرها ارائه شده است.

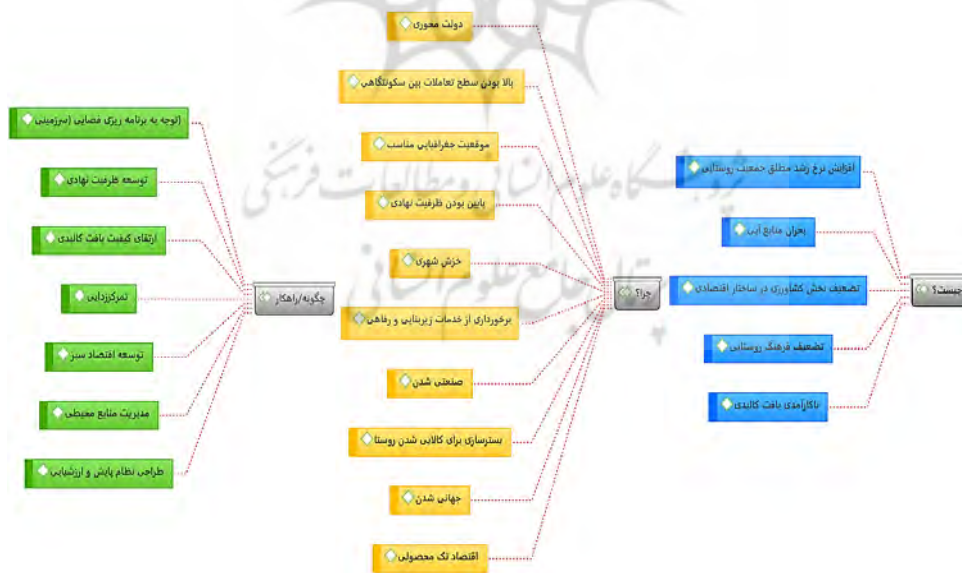

شکل ۸. درصد فراوانی مطالعات بر مبنای راهکارهای پیشنهادی

منبع: یافته های پژوهش، ۱۴۰۲

نتیجه گیری

نتایج فراتحلیل مطالعات در بعد روش شناسی نشان می دهد عمده پژوهش ها در حوزه دگردیسی سکونتگاه های روستایی مجاور کلان شهرها توصیفی-تحلیلی بوده که مبتنی بر روش های کمی هستند. نتایج فراتحلیل مطالعات پژوهش پیش رو در بعد محتوایی نیز بر اساس سه محور (چستی، چرایی، چگونه) منطبق بر شکل (۹)، دسته بندی و ارائه شده است:

شکل ۹. برآیند مطالعات در حوزه دگردیسی سکونتگاه های روستایی مجاور کلان شهرها

منبع: یافته های پژوهش، ۱۴۰۲

چستی: برخی از پژوهش‌ها موضوع دگردیسی را بر تغییرات ساختار اقتصادی از کشاورزی به صنعت و خدمات محدود کرده‌اند. برخی دیگر از پژوهش‌ها افزایش نرخ رشد مطلق جمعیت روستایی را مورد توجه قرار داده‌اند. برخی پژوهش‌ها نیز به بررسی فرهنگ سکونتگاه‌های روستایی مجاور کلان‌شهرها پرداخته و نتایج مطالعات نشان از تضعیف فرهنگ روستایی چنین سکونتگاه‌هایی دارد. در دیگر پژوهش‌ها تغییر کاربری اراضی به‌ویژه زمین‌های کشاورزی به تجاری، صنعتی و مسکونی؛ تغییر در موقعیت کارکردی روستاها و گسترش مسکن ناکارآمد از عمده دگردیسی‌هایی است که سکونتگاه‌های روستایی پیرامون کلان‌شهرها تجربه می‌کنند.

چرایی: بررسی مطالعات پژوهشگران نشان می‌دهد که از جمله عامل تأثیرگذار بر دگردیسی سکونتگاه‌های روستایی مجاور کلان‌شهرها نقش پررنگ سیاست‌های دولت است. در تمامی این مطالعات، همواره به‌نوعی ردپای سیاست‌ها و برنامه‌های دولتی و حکومتی چشمگیر است. از دیگر عوامل شناسایی شده و مؤثر بر دگردیسی‌ها می‌توان پایین بودن ظرفیت نهادی، موقعیت جغرافیایی مناسب، برخورداری از خدمات زیربنایی و رفاهی، بالا بودن سطح تعاملات بین سکونتگاهی، بسترسازی برای کالایی شدن روستا، اقتصاد تک‌محصولی، صنعتی شدن، خزش شهری، جهانی شدن را نام برد.

چگونه: برخی از مطالعات انجام شده در این حوزه، راهکارهای کم‌وبیش یکسانی را به‌منظور برون‌رفت از چالش‌های فراروی سکونتگاه‌های روستایی مجاور کلان‌شهرها پیشنهاد کرده‌اند. با توجه به راهکارهای ارائه شده در عمده مطالعات این حوزه، توسعه ظرفیت نهادی (شامل مؤلفه‌های تدوین قوانین کارا و اثربخش در خصوص عدم تغییر کاربری اراضی کشاورزی، تدوین قوانین برای روستاهای پیرامون کلان‌شهرها، به‌روزرسانی و نظارت بر قوانین) می‌تواند نقش مهمی در بهبود چالش‌های ناشی از دگردیسی چنین سکونتگاه‌هایی ایفا کند. در این مطالعات چنین راهکارهایی می‌تواند تا حدودی به‌مانند چگونگی بهبود وضع موجود این سکونتگاه‌ها تلقی گردد.

تعداد مطالعات در حوزه سکونتگاه‌های روستایی مجاور کلان‌شهرها با روند کاهشی همراه است. شاید روند کاهشی را بتوان به ماهیت دشواری مطالعات در این حوزه مرتبط دانست. ماهیت و پیچیدگی این قلمرو از جامعه، در ادبیات نظری عموماً با واژه‌های ترکیبی تحت عنوان پدیده‌های روستای رو به شهری شدن، روستایی با سیمای شهر، سکونتگاه‌های خودرو، روستاهای پیرامون شهر، روستاهای کلان‌شهری، روستاهای در حال گذار، روستای پیشاشهر، روستایی-شهری و ... مورد توجه قرار گرفته‌اند. از این رو در مطالعه حاضر پژوهشی که مرتبط با موضوع باشد و به روش فراتحلیل نیز انجام گرفته باشد یافت نگردید تا بتوان یافته‌های مطالعه حاضر را با آن‌ها مقایسه کرد؛ بنابراین بر لزوم مطالعات بیش‌تر در این خصوص تأکید می‌شود. در خلال این ارزیابی‌ها، امکان شناسایی دیگر خلأها و شکاف‌های چنین مطالعاتی نیز فراهم شد. روش‌های کیفی و ترکیبی کم‌تر در جریان این نوع مطالعات مورد استفاده قرار گرفته است. در این حوزه می‌بایست روش‌های کیفی و ترکیبی بر فضای روش‌شناسی مطالعات افزایش یابد. در این بین توجه بیش‌تر به مطالعات مبتنی بر نگاه به‌ویژه ترکیبی می‌تواند ضمن امکان بررسی هم‌زمان تمامی عوامل حاکم بر این پدیده، امکان غنای مطالعاتی این حوزه را نیز فراهم آورد.

نتیجه بررسی فراتحلیل ادبیات موضوع نشان داد که پژوهشگران این دست از مطالعات، به نوع دگردیسی‌ها مبتنی بر الگوی هم‌جواری با توجه به وجود تفاوت در ماهیت اثرگذاری (نقش یا کارکرد فضایی) کلان‌شهرهای کشور (صنعتی،

خدماتی، مذهبی و ...) نپرداخته‌اند. از این‌رو امکان بررسی این موضوع که آیا کلان‌شهرهای کشور به یک شیوه در پیرامون خود دگرذیسی ایجاد کرده‌اند، از گروه تحقیق گرفته شد. علاوه بر آن، عمده مطالعات این حوزه از چستی فراتر رفته و چرایی را مدنظر قرار داده‌اند؛ اما دلایل و عوامل حاکم بر دگرذیسی‌ها عمدتاً به صورت سطحی بررسی شده و نیاز به انجام و بررسی عمیق‌تر چرایی‌ها و واکاوی عوامل محرک است. اکثر مطالعات این حوزه متمرکز بر شناسایی وضع موجود (شناسایی عوامل و فرایندها) بوده‌اند؛ بدون آنکه به آنچه بایستی باشد (چگونه) توجهی نشان دهند. ناگفته نماند در چارچوب سؤال چگونه، ارائه راهکارها در قالب پیشنهادها بوده و فقط از سوی مطالعات داخلی ذکر شده است که عمدتاً هم این نوع مطالعات، از جنس مقالات هستند. به نظر می‌رسد یکی از دلایل این موضوع می‌تواند لزوم ارائه پیشنهاد در مقالات از سوی نشریات باشد. بر پایه نتایج پژوهش در مطالعات مذکور به این موضوع که راهکارهای پیشنهادشده به مرحله اجرا رسیده‌اند یا خیر، همچنین پیامد و اثرگذاری اجرای این راهکارها چگونه بوده است، توجه و پرداخته نشده است. با توجه به مطالب بیان‌شده، پیشنهاد می‌گردد در پژوهش‌های آتی ضعف‌ها و خلأهای مطالعاتی این حوزه در بخش‌های محتوایی، روش‌شناسی و نظری با حساسیت زیاد تقویت شود. ضمن ایجاد بسترهای لازم جهت ساماندهی مطالعات راهبردی این حوزه، امکان ارائه سیاست‌های مناسب و مقتضی برای سکونتگاه‌های روستایی مجاور کلان‌شهرها فراهم آید.

تشکر و قدردانی

این مقاله مستخرج از مطالعات رساله دکتری نویسنده اول با عنوان «برنامه‌ریزی فضایی راهبردی سکونتگاه‌های روستایی مناطق کلان‌شهری (مورد مطالعه: ناحیه شهریار)» به راهنمایی نویسنده دوم و مشاوره نویسنده سوم است. مقاله حاضر با حمایت مالی «مرکز مطالعات و برنامه‌ریزی شهر تهران» در قالب پژوهانه رساله دکتری دانشجویی نویسنده اول انجام شده است.

منابع

- 0 احمدی دهرشید، عاطفه. ۱۳۹۶. **تبیین تحولات اقتصاد فضای ناحیه پیراشهری سنندج**. رساله دکتری رشته جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی، اساتید راهنما دکتر محمدتقی رهنمایی و دکتر حسن افراخته، دانشکده علوم جغرافیایی، دانشگاه خوارزمی.
- 0 احمدی، سودابه. صادقلو، طاهره و شایان، حمید. ۱۳۹۸. **تحلیل عوامل مؤثر بر تغییر منظر کالبدی روستاهای حاشیه کلان‌شهرها (مورد مطالعه: روستاهای حاشیه شمالی کلان‌شهر مشهد)**. فصلنامه پژوهش‌های روستایی، (۴)، ۱۰، صص ۶۸۴-۶۹۷. doi: 10.22059/jrur.2019.275886.1330.697
- 0 افراخته، حسن. ۱۳۸۹. **روستائینی شهری و بحران محیطی (مورد: رباط کریم)**. فصلنامه مطالعات و پژوهش‌های شهری و منطقه‌ای، (۴)، صص ۵۸-۳۷.
- 0 افراخته، حسن. ۱۳۹۹. **بایسته‌های ساختاری توسعه در نواحی روستایی ایران**. چاپ اول، تهران: انتشارات قومس.
- 0 افراخته، حسن و عزیزپور، فرهاد. ۱۳۹۳. **تبیین تحولات مکانی - فضایی روستاهای پیرامون شهرها**. مجموعه مقالات همایش توسعه پایدار کالبدی-فضایی روستایی: مسکن و بهسازی روستایی، اردبیل: انتشارات معاونت عمران روستایی، صص ۱۱۳-۱۳۴.

- 0 افراخته، حسن. عزیزپور، فرهاد و زمانی، محدثه. ۱۳۹۴. پیوندهای کلان شهری و تحولات کالبدی-فضایی روستاهای پیرامون (مطالعه موردی: دهستان محمدآباد کرج). فصلنامه مسکن و محیط روستا، ۳۴(۱۵۰)، صص ۱۲۰-۱۰۱.
- 0 افراخته، حسن. عزیزپور، فرهاد. شیرخانی آزاد، حمید و مؤمنی، حسن. ۱۴۰۱. چشم‌انداز تحولات کالبدی-فضایی روستاهای پیرامون شهر ابهر. فصلنامه پژوهش‌های جغرافیای اقتصادی، ۳(۸)، صص ۵۴-۳۷.
- 0 پوریان، افسانه. صفرزائی، عبدالواحد و براهوئی اول، مهدی. ۱۳۹۹. بررسی نقش شهر زاهدان در تحولات کالبدی-فضایی روستاهای پیرامون (مورد مطالعه: روستاهای بخش مرکزی شهرستان زاهدان). فصلنامه پژوهش‌های نوین علوم جغرافیایی معماری و شهرسازی، ۳(۲۵)، صص ۱۴۰-۱۱۳.
- 0 جلالیان، حمید. شوقی، مرضیه و عزیزپور، فرهاد. ۱۳۹۹. تراجم فضایی در نواحی روستایی پیرامون کلان‌شهر تهران (نمونه پژوهش: بخش رودبار قصران). فصلنامه برنامه‌ریزی فضایی، ۱۰(۴)، صص ۱۱۲-۸۶.
doi:20.1001.1.22287485.1399.10.4.5.
- 0 دارویی، پرستو و کشانی همدانی، مینا. ۱۴۰۱. واکاوی دگر دیسی نقش غالب اقتصادی در روستاهای پیرامون کلان‌شهر اصفهان. فصلنامه توسعه فضاهای پیراشهری، ۱(۱)، صص ۱۶۶-۱۴۵.
doi:20.1001.1.26764164.1401.4.1.8.9
- 0 رفعیان، مجتبی. شاه‌حسینی، گلاره و داداش پور، هاشم. ۱۴۰۱. فراتحلیل مطالعات حوزه مناطق کلان‌شهری در ایران. فصلنامه معماری و شهرسازی آرمان‌شهر، ۳۸، صص ۲۷۰-۲۴۷. doi:10.22034/aud.2022.264906.2392.
- 0 رهنمایی، محمدتقی. ۱۳۶۹. توسعه تهران و دگرگونی در ساختارهای نواحی روستایی اطراف. فصلنامه تحقیقات جغرافیایی، ۱۶، صص ۵۳-۲۴.
- 0 سعیدی، عباس و احمدی، منیژه. ۱۳۹۰. شهرگی و دگر دیسی ساختاری-کارکردی خانه‌های روستایی (مورد: روستاهای پیرامون شهر زنجان). فصلنامه جغرافیا، ۳۱(۹)، صص ۳۲-۷.
- 0 سعیدی، عباس و ایمانی، بهرام. ۱۳۹۳. نقش عوامل و نیروهای درونی و بیرونی در روند دگر دیسی کالبدی-فضایی سکونتگاه‌های روستایی پیرامون شهر اردبیل. فصلنامه جغرافیا (انجمن جغرافیای ایران)، ۴۰(۴)، صص ۲۸-۷.
- 0 سعیدی، عباس و حسینی حاصل، صدیقه. ۱۳۸۶. ادغام کلان‌شهری سکونتگاه‌های روستایی با نگاهی به کلان‌شهر تهران و پیرامون. فصلنامه جغرافیا، ۵(۱۲ و ۱۳)، صص ۱۸-۷.
- 0 شادی طلب، ژاله و بیات، مجتبی. ۱۳۹۰. نوسازی فرهنگی در روستاهای در حال گذار. فصلنامه رفاه اجتماعی، ۱۱(۴۳)، صص ۱۷۹-۱۵۷.
- 0 شادی طلب، ژاله. ایمانی جاجرمی، حسین و بیات، مجتبی. ۱۳۹۰. تحلیل جامعه‌شناختی از ویژگی‌های روستاهای در حال گذار در منطقه کلان‌شهری تهران. فصلنامه بررسی مسائل اجتماعی ایران، ۶(۵ و ۲)، صص ۳۹-۲۳.
- 0 شکوئی، حسین. ۱۳۹۹. دیدگاه‌های نو در جغرافیای شهری. جلد اول، چاپ بیستم، تهران: انتشارات سمت.
- 0 شیخی، محمد. ۱۳۸۰. تبیین فرایند شکل‌گیری و دگرگونی سکونتگاه‌های خودرویی پیرامون کلان‌شهر تهران-مطالعه موردی اسلامشهر، نسیم شهر و گلستان. رساله دکتری رشته شهرسازی، استاد راهنما دکتر اسفندیار خراط زبردست، دانشکده هنرهای زیبا، دانشگاه تهران.
- 0 کاظمی چمسورک، زینب. ۱۳۹۸. تبیین تحولات ساختاری-کارکردی سکونتگاه‌های روستایی در حال گذار شهرستان ایوان طی دوره زمانی ۱۳۹۰-۱۳۶۵. رساله دکتری رشته جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی، اساتید راهنما دکتر حمید جلالیان و دکتر فرهاد عزیزپور، دانشکده علوم جغرافیایی، دانشگاه خوارزمی.
- 0 گلی، علی. ۱۳۸۳. تحلیل فرایند گذار از روستا به شهر و طراحی مدلی برای شناسایی روستاهای در حال گذار در ایران. رساله دکتری رشته جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی، استاد راهنما دکتر علی عسگری، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه تربیت مدرس.

0 مهندسین مشاور آمایش و توسعه البرز. ۱۴۰۰. طرح تهیه و تدوین برنامه آمایش استان تهران (بخش تحلیل نظام شهری استان). تهران: انتشارات معاونت برنامه ریزی استانداری تهران.

0 میکانیکی، جواد. کیمیایی، رضا و اشرفی، علی. ۱۴۰۱. تحلیل فضایی تغییرات کاربری اراضی سکونتگاه‌های روستایی پیراشهری بیرجند. فصلنامه روستا و توسعه پایدار فضا، (۲) ۳، صص ۱۳۹-۱۲۱. doi:10.22077/vssd.2022.5212.1099.۱۲۱-۱۳۹

- 0 Batisani, N & Yarnal, B. 2009. **Urban expansion in Centre County, Pennsylvania: Spatial dynamics and landscape transformations.** Applied Geography, 29(2): 235-249, <https://doi.org/10.1016/j.apgeog.2008.08.007>.
- 0 Bench, S & Day, T. 2010. **The user experience of critical care discharges: a meta-synthesis of qualitative research.** International journal of nursing studies, 47(4), 487-499. doi: 10.1016/j.ijnurstu.2009.11.013.
- 0 Briassoulis, H. 2000. **Analysis of land use change in villages around megacities: Theoretical and Modeling approaches.** West Virginia university. www.rri.wvu.edu/web-book/Briassoulis/chp4.
- 0 Chapin, F. S. 1995. **Rural-Urban Land Use Chang.** Urbana university of Illinois: Champing Publications. Doctor of Philosophy. The University of Guelph.
- 0 Cohen, A. 2006. **Urbanization in China and the Case of Fujian Province.** Modern China, 32 (1), 99-130. doi:10.1177/0097700405283503.
- 0 Douglass, M. 2018. **A regional network strategy for reciprocal rural-urban linkages: an agenda for policy research with reference to Indonesia.** In The Earthscan reader in rural-urban linkages, Routledge, 124-154. doi:10.3828/twpr.20.1.f2827602h503k5j6
- 0 Doygun, H. 2005. **Urban development in Adana, Turkey, and its environmental consequences.** International Journal of Environmental Studies, 62(4): 391-401. <https://doi.org/10.1080/00207230500196153>.
- 0 Eppler, U., Fritsche, R., & Laaks, S. 2015. **Urban-Rural Linkages and Global Sustainable Land Use.** Berlin, Globalands.
- 0 Fang, C., & Yu, D. 2017. **Urban agglomeration: An evolving concept of an emerging phenomenon.** Landscape and Urban Planning, 162, 126-136. doi:10.1016/j.landurbplan.2017.02.014.
- 0 Hettne, B. 1999. **Globalization and the New Regionalism: The Second Great Transformation.** London: Macmillan Press Ltd.
- 0 Hlaváček, P., Kopáček, M., & Horáčková, L. 2019. **Impact of Suburbanisation on Sustainable Development of Settlements in Suburban Spaces: Smart and New Solutions.** journal Sustainability, 11(24): 2-18, 7182. doi:10.3390/su11247182.
- 0 Iaquinta, D. L., & Drescher, A. W. 2000. **Defining the Peri-Urban: Rural-Urban Linkages and - Institutional Connections.** Land Reform, Land Settlement and Cooperatives, 2: 3-26.
- 0 jokish, B. 2002. **Migration and agricultural change in urban villages: the case of smallholder agricultural in highland Ecuador.** Human Ecology, 30:523-550. doi:10.1023/A:1021198023769.
- 0 Karl, T. L. 2007. **Oil-led development: social, political, and economic consequences.** Encyclopedia of energy, 4(8), 661-672. doi:10.1016/B0-12-176480-X/00550-7
- 0 Khorasani, M., & Zarghamfard, M. 2018. **Analyzing the Impacts of Spatial Factors on Livability of Peri-Urban Villages.** Soc Indic Res 136: 693-717. <https://doi.org/10.1007/s11205-016-1546-4>.
- 0 Liu, Y., He, S., Wu, F., & Webster, C. 2010. **Urban villages under China's rapid urbanization: Unregulated assets and transitional neighbourhoods.** Habitat International, 34(2): 135-144. doi:10.1016/j.habitatint.2009.08.003.
- 0 Lopez, E., Bocco, G., Menduza, M., Valquez, A., & Aguirre Rivera, J. R. 2006. **Peasant emigration and land - use change at the watershed level: A GIS- based in Central Mexico.** Agricultural Systems 90:62 -78.
- 0 Losch, B., Fréguin Gresh, S., White, É. T., Bélières, J. F., & Giordano, T. 2011. **Rural Transformation and Late Developing Countries in a Globalizing World.** A Comparative Analysis of Rural Change. Final Report of the RuralStruc Program, Revised Version. Washington, DC: World Bank.
- 0 Malaque, I. R., & Yokohari, M. 2007. **Urbanization process and the changing agricultural landscape pattern in the urban fringe of Metro Manila, Philippines.** Environment and Urbanization, 19(1), 191-206. doi:10.1177/0956247807076782.
- 0 Marsden, T. K., & Arce, A. 1995. **Constructing Quality: Emerging Food Networks in the Rural Transition.** Environment and Planning A, 27(8), 1261-1279. <https://doi.org/10.1068/a271261>.

- 0 Maxwell, J. A. 2012. **Qualitative Research Design: An Interactive Approach**. Second Edition. London: Sage Publications.
- 0 Oostrum, M. 2021. **Access, density and mix of informal settlement: Comparing urban villages in China and India**. Journal of Cities, 117, 103334. doi:10.1016/j.cities.2021.103334.
- 0 Rahnama, M. R. 2021. **Forecasting land-use changes in the villages around Mashhad Metropolitan area using Cellular Automata and Markov chain model for 2016-2030**. Journal Pre-proof, Sustainable Cities and Society, 64, 102548. doi:10.1016/j.scs.2020.102548.
- 0 Ramsey, R. D. 1997. **Changes in Rural Community Well-Being: A Case of the Tobacco-Belt**. Southern Ontario. PhD diss., University of Guelph.
- 0 Simon, D., McGregor, D., & Nsiah-Gyabaah, K. 2004. **The changing urban-rural interface of African cities: definitional issues and an application to Kumasi, Ghana**. Environment and urbanization, 16(2), 235-248. https://doi.org/10.1177/095624780401600214.
- 0 Tacoli, C. 2003. **The link a between urban and rural development**. Journal of Environment and Urbanization, 15(1): 3-12, doi:10.1177/095624780301500111.
- 0 Tan, M., & Li, X. 2013. **The changing settlements in rural areas under urban pressure in China: Patterns, driving forces and policy implications**. journal of Landscape and Urban Planning, 120: 170–177. https://doi.org/10.1016/j.landurbplan.2013.08.016.
- 0 Tang, W. S., & Chung, H. 2002. **Rural–urban transition in China: illegal land use and construction**. Asia Pacific Viewpoint, 43(1): 43-62. doi:10.1111/1467-8373.00157
- 0 United Nations. 2018. **Department of Economic and Social Affairs, Population Division**. journal of World Urbanization Prospects: The 2018 Revision, CD-ROM Edition, available through the website: https://population.un.org/wup/Publications/Files/WUP 2018-Report.pdf
- 0 Wang, Y., Liu, Y., Li, Y., & Li, T. 2016. **The spatio-temporal patterns of urban–rural development transformation in China since 1990**. Habitat International, 53, 178–187. doi:10.1016/j.habitatint.2015.11.011.
- 0 Xiao, H., Liu, Y., Li, L., Yu, Zh., & Zhang, X. 2018. **Spatial Variability of Local Rural Landscape Change under Rapid Urbanization in Eastern China**. International Journal of Geo-Information, 7(231): 2-16. Doi: 10.3390/ijgi7060231.
- 0 Xu, J., & Takahashi, M. 2020. **Progressing vulnerability of the immigrants in an urbanizing village in China**. Environment, Development and Sustainability. doi:10.1007/s10668-020-00914-8.
- 0 Zhou, G., He, Y., Tang, C., Yu, T., Xiao, G., & Zhong, T. 2013. **Dynamic mechanism and present situation of rural settlement evolution in China**. Journal of Geographical Sciences, 23(3): 513–524. https://doi.org/10.1007/s11442-013-1025-7.
- 0 Zhou, J., Hou, Q., & Dong, W. 2019. **Spatial Characteristics of Population Activities in Suburban Villages Based on Cellphone Signaling Analysis**. journal Sustainability, 11(7): 2-19, 2159. doi:10.3390/su11072159.